

Visie op Toezicht

2025 - 2028

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inhoud

Voorwoord

De kern van ons toezicht

Focusgebieden van het toezicht

Verankering in het reguliere toezicht

Voorwoord

In de Visie op Toezicht 2025 – 2028 zetten we voor financiële instellingen en andere belanghebbenden uiteen wat zij de komende vier jaar van het toezicht van DNB kunnen verwachten. Ons toezicht richt zich primair op het waarborgen van de stabiliteit en integriteit van het financiële systeem in Nederland. In een wereld die onderhevig is aan sterke veranderingen, is het daarbij essentieel dat financiële instellingen wendbaar en innovatief zijn.

Deze Visie op Toezicht komt uit op een moment dat het geopolitieke klimaat guurder is geworden en er in toenemende mate sprake is van fragmentatie van de wereldeconomie en blokvorming tussen landen en regio's. Geopolitieke spanningen hebben invloed op financiële instellingen en vormen de komende jaren dan ook een belangrijk aandachtsgebied in ons toezicht. Ook participeert DNB in Europese en mondiale gremia van zowel monetaire autoriteiten als toezichthouders. Deze gremia bevorderen de Europese en internationale samenwerking en het vertrouwen in het financiële stelsel. Samen met de digitalisering van de financiële sector leiden geopolitieke ontwikkelingen tot een dynamischer dreigingslandschap dat extra aandacht voor cyberweerbaarheid vereist. Digitalisering heeft daarnaast een belangrijke impact op de manier van werken binnen de financiële sector. Zo worden bijvoorbeeld nieuwe vormen van dienstverlening mogelijk. Dat biedt de sector kansen, maar leidt ook tot kwetsbaarheden als er nieuwe risico's ontstaan, zoals concentratierisico's, privacy- en veiligheidsrisico's.

Deze Visie op Toezicht bestaat uit drie delen. In het eerste deel komt de kern van ons toezicht aan bod. Hiermee duiden we hoe DNB invulling geeft aan de verantwoordelijkheden die uit ons toezichtmandaat voortvloeien. Het tweede deel gaat in op drie focusgebieden in het toezicht, waar DNB de komende jaren extra aandacht voor zal hebben: geopolitieke ontwikkelingen, technologische vernieuwing en cyberweerbaarheid. In het derde deel lichten we enkele thema's uit die de afgelopen jaren veel

aandacht hebben gekregen en inmiddels een vaste plek hebben in ons toezicht. Het gaat om het tegengaan van financieel-economische criminaliteit, de beheersing van duurzaamheidsrisico's, en governance en gedrag bij instellingen. Hier blijft onverminderd aandacht voor. De veranderende tijden vereisen echter ook extra aandacht voor de drie focusgebieden om het toezicht doelmatig en doeltreffend vorm te geven en zo de stabiliteit en integriteit van het systeem te bewaken.

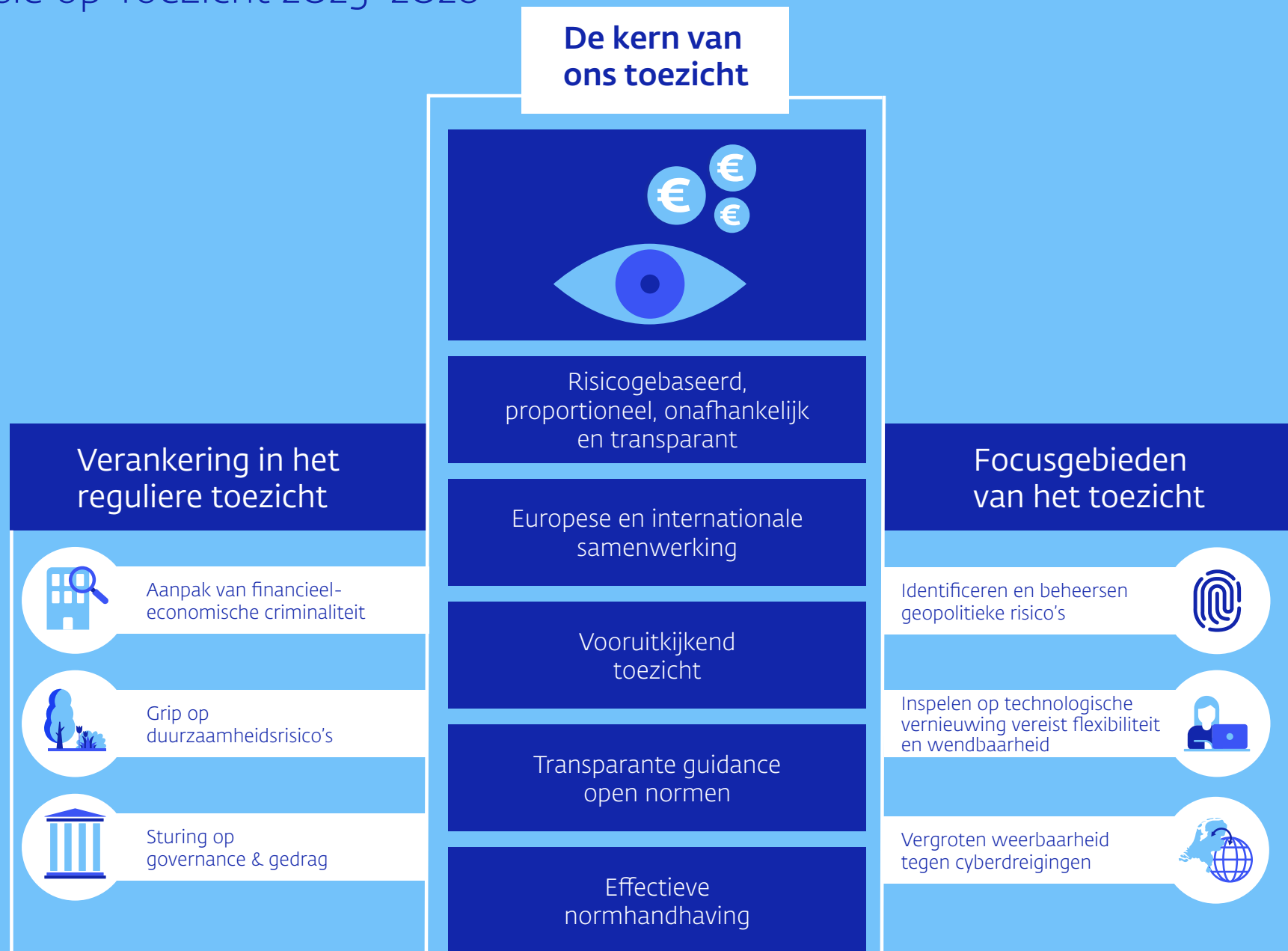

Steven Maijoor
Toezichtdirecteur en voorzitter
toezicht

Gita Salden
Toezichtdirecteur

Visie op Toezicht 2025-2028

De kern van ons toezicht

De kern van ons toezicht

DNB ziet toe op solide en integere financiële instellingen die te allen tijde hun verplichtingen en toezeggingen nakomen. Het prudentieel toezicht van DNB is gericht op de soliditeit van financiële instellingen en de stabiliteit van het financiële stelsel. Het integriteitstoezicht van DNB is gericht op een schone en integere financiële sector. Hieronder lichten we toe op welke wijze DNB het toezicht invult.

De fundamentele inrichting van het toezicht

Overkoepelende ambities

- Solide en integere financiële instellingen die hun verplichtingen en toezeggingen nakomen.
- Een doelmatige en doeltreffende toezichtorganisatie, mede door cross-sectorale prioritering van de beschikbare toezichtcapaciteit en -expertise, en dialoog met de sector en samenleving.

Het toezicht van DNB richt zich op een solide, integere en schokbestendige financiële sector, die bijdraagt aan duurzame welvaart voor alle Nederlanders. DNB houdt op risicogebaseerde, proportionele, onafhankelijke en transparante wijze toezicht op financiële instellingen. Door haar toezichttaak uit te voeren draagt DNB bij aan het publieke vertrouwen in financiële instellingen. Vertrouwen is een voorwaarde voor een goed functionerend financieel systeem, dat op zijn beurt belangrijk is voor het goed functioneren van de reële economie. Financiële instellingen dienen prudentiële risico's goed te beheersen, en een integere en beheerste bedrijfsvoering te hebben. Dit waarborgen is de kern van het toezicht van DNB.

Het toezicht van DNB is indringend en pro-actief. Toezicht stelt hoge eisen aan financiële instellingen, onder andere door *on site* inspecties, informatie-uitvragen en andere interacties. We nemen daarbij een kritische houding aan om grotere risico's tijdig te identificeren en zetten effectief risicomitigerende maatregelen in om normconform gedrag af te dwingen. Deze inrichting van het toezicht op de financiële sector is belangrijk omdat de maatschappelijke kosten hoog kunnen zijn als het misgaat.

DNB voert toezicht effectief en efficiënt uit. Als onafhankelijke toezichthouder ziet DNB erop toe dat instellingen voldoen aan wet- en regelgeving, dat risico's in kaart worden gebracht en dat deze adequaat en tijdig worden beheerst. Onze toezichtcapaciteit is schaars, daarom moeten we prioriteiten stellen. De intensiteit van ons toezicht neemt toe naarmate de negatieve impact van risico's op het vertrouwen groter is. Door de beschikbare toezichtcapaciteit daar in te zetten waar de grootste risico's worden gesignaleerd, maakt DNB efficiënt gebruik van de schaarse toezichtcapaciteit en -expertise. Dit risicogebaseerde toezicht vergt dat we data en analyse gebruiken om beschikbare capaciteit en expertise cross-sectoraal te prioriteren en in te zetten. We zijn kostenbewust. We blijven als toezichthouder binnen het meerjarig kostenkader, dat is vastgesteld voor de periode 2025-2028.¹ Ons toezicht is met goede redenen indringend, maar DNB zet zich in om de regeldruk voor financiële instellingen binnen de perken te houden.

Toezicht kan het falen van instellingen niet altijd voorkomen. De risicotolerantie van DNB jegens het mogelijk falen van een instelling hangt af van de impact die dit falen heeft op het financiële stelsel en de maatschappij. Hiertoe is een goede vertaling van macroprudentiële risico's naar de impact op financiële instellingen, toezichtacties en beleidsaanpassingen, en omgekeerd, essentieel. DNB accepteert dat we niet altijd kunnen voorkomen dat een

¹ [Vaststelling kostenkader DNB 2025 - 2028](#).

financiële instelling faalt. Marktwerking en daarmee het mogelijk falen van instellingen zijn essentieel voor een gezonde financiële sector.

Proportionaliteit is een belangrijk uitgangspunt. Regelgeving en toezicht dienen te zijn afgestemd op de omvang, complexiteit en de risico's van een instelling. Waar de regelgeving hiertoe ruimte biedt, kunnen toezichtvereisten meer of minder stringent worden toegepast. Proportionaliteit kan leiden tot eenvoudigere regels en een eenvoudigere toezichtpraktijk voor kleinere of minder complexe instellingen, maar het toezicht op naleving is daarmee niet minder streng.

Het toezicht van DNB maakt zoveel mogelijk gebruik van uniforme processen en data. Zo worden financiële instellingen verdeeld in impactklassen op basis van de impact die soliditeits- of integriteitsproblemen bij die financiële instelling kunnen hebben op het vertrouwen in het financiële stelsel. Per impactklasse wordt vervolgens eenzelfde methodiek gehanteerd om het risicoprofiel van een instelling vast te stellen. Hierdoor wordt consistentie gewaarborgd en kunnen instellingen onderling worden vergeleken.² Ook optimaliseren we toezichtprocessen door ze te digitaliseren en meer datagedreven te maken. Moderne data-analysetechnieken zoals artificiële intelligentie (AI), worden daarbij op zorgvuldige wijze toegepast om de oordeelsvorming te ondersteunen. Technologische oplossingen maken het bovendien mogelijk om toezicht te houden op instellingen met een lager risicoprofiel zonder dat dit onevenredig veel toezichtinspanning vraagt.

In ons toezicht is ruimte voor dialoog. DNB streeft ernaar een benaderbare en goed geïnformeerde toezichthouder te zijn, zonder aan haar onafhankelijkheid af te doen. We gaan het gesprek aan met instellingen om te horen hoe zij nieuwe en bestaande regelgeving (zullen) toepassen en te verduidelijken wat DNB als toezichthouder verwacht. Visies, ideeën

en analyses van DNB worden in publicaties en open gesprekken gedeeld. Ook nemen we actief deel aan het maatschappelijk debat, om onze rol als toezichthouder en de publieke belangen die we daarmee dienen, te verduidelijken. We peilen periodiek bij onze stakeholders welk beeld ze van ons hebben, en verwerken de feedback in de keuzes die we maken.

DNB voert de toezichttaak zo transparant mogelijk uit. DNB is gebonden aan een geheimhoudingsplicht en communiceert alleen in bijzondere gevallen over individuele instellingen.³ Wel leggen we zoveel mogelijk uit wat we doen in ons toezicht, en waarom. We hanteren een palet aan communicatiemiddelen, zowel gericht op het algemene publiek als specifiek op de financiële sector en andere stakeholders.⁴

Het Europese en internationale karakter van de financiële sector

Ambitie

- Nederland kent een gezonde financiële sector mede door de beheersing van grensoverschrijdende risico's, een gelijk speelveld op Europees en mondiaal niveau, en versterking van de Europese bankenunie en kapitaalmarktenunie.

Zowel onze economie als de Nederlandse financiële sector zijn, mede door digitalisering, meer dan ooit verbonden met Europese en internationale ontwikkelingen. Nederland is economisch sterk afhankelijk van het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal binnen de Europese Unie (EU) en heeft daarnaast een relatief grote blootstelling aan

² Zie ook [ATM de vernieuwde toezichtaanpak](#). Voor het prudentieel toezicht op banken worden risicoscores vastgesteld volgens de methodologie van het gemeenschappelijke toezichtmechanisme (Single Supervisory Mechanism), ATM wordt hierop niet toegepast.

³ Bijvoorbeeld wanneer DNB specifieke formele maatregelen neemt. Het doel is dan om de partijen op de financiële markten te informeren of te waarschuwen en om bij te dragen aan een betere voorlichting en bescherming van het publiek.

⁴ Bijvoorbeeld [Toezicht in Beeld 2024 – 2025](#).

handel buiten de EU. Dit maakt de Nederlandse economie gevoelig voor geopolitieke risico's en geo-economische fragmentatie. Geopolitieke risico's raken ook de financiële sector. Zo kunnen door schokken op de financiële markten financieringskosten stijgen en kredietverliezen oplopen. Ook zijn financiële instellingen steeds vaker het doelwit van cyberaanvallen als gevolg van geopolitieke spanningen.

De dominante positie van BigTechs leidt tot kansen en risico's in de waardeketen. Financiële instellingen werken vaak samen met grote ICT-dienstverleners, de zogenoemde BigTechs. Deze techbedrijven helpen financiële instellingen om in de (digitale) behoeftes van hun klanten te voorzien en hun bedrijfsprocessen te digitaliseren, bijvoorbeeld via het aanbieden van clouddiensten en de ontwikkeling van oplossingen op het gebied van AI. Hierdoor kunnen financiële instellingen innovatiever en efficiënter opereren. Aandacht is echter nodig voor de toenemende marktmacht van enkele erg grote (niet-Europese) ICT-dienstverleners en de daaruit voortvloeiende concentratie- en stabiliteitsrisico's. Gegeven het inherent grensoverschrijdende karakter van deze dienstverleners is het voor nationale toezichthouders efficiënter en effectiever om via samenwerking op Europees en mondiaal niveau de risico's voor de financiële sector te adresseren. Dit doen we bijvoorbeeld door binnen Europa bij te dragen aan de monitoring van de (financiële) activiteiten van BigTechs en aan het Europese oversightregime ten behoeve van voor de financiële sector kritieke ICT-dienstverleners.

De regelgevende en coördinerende rol van de Europese Unie voor de financiële sector is onmisbaar. Met Europese regelgeving kunnen strenge eisen worden gesteld aan de soliditeit en betrouwbaarheid van de sector, terwijl tegelijkertijd een gelijk speelveld kan worden gewaarborgd. Hiermee wordt efficiënte financiële dienstverlening aan consumenten en bedrijven gestimuleerd. Onnodige complexiteit van regelgeving moet daarbij worden vermeden en zo mogelijk worden verminderd. Om het gelijke speelveld tussen Europese financiële instellingen te blijven waarborgen en de belangen van klanten te beschermen, moet wet- en regelgeving verder

geharmoniseerd worden en moeten de verschillende nationale toezichthouders uniform zijn in hun uitvoering en handhaving. De uniformiteit van het toezicht wordt verder bevorderd door vormen van Europees toezicht, zoals het gemeenschappelijke toezichtmechanisme voor banken en een sterkere rol van de Europese toezichtautoriteiten. DNB zet zich in voor het voltooien van de Europese bankenunie en voor een verdieping van de Europese kapitaalmarktenunie om de brede beschikbaarheid van kapitaal te bevorderen en de financiële stabiliteit te versterken.⁵

Eerdere financiële crises tonen dat de stabiliteit van het financiële stelsel een mondiale opgave is. DNB is daarom een actieve speler in samenwerkingsverbanden met toezichthouders en andere autoriteiten buiten de Europese Unie. Op deze manier dragen we bij aan een open dialoog en de totstandbrenging van standaarden om de stabiliteit van het wereldwijde financiële stelsel te versterken en ook het gelijke speelveld met financiële instellingen buiten de Europese Unie te bevorderen.

Met het oog op het bereiken van een gelijk speelveld acht DNB nationale koppen op Europese regelgeving in beginsel niet wenselijk. Nationale verschillen in de implementatie van wetgeving kennen verschillende bronnen. Zo heeft Europese regelgeving deels de vorm van Europese richtlijnen, die omgezet dienen te worden in nationale wet- en regelgeving. Wanneer daarbij sprake is van minimumharmonisatie, blijft er nationale beleidsruimte voor (verdergaande) regels. Een andere bron van verschillen zijn lidstaattopties, waarbij een lidstaat binnen de grenzen van die optie kan afwijken van Europese regels. DNB is in beginsel geen voorstander van 'nationale koppen' op Europese regels. Specifieke nationale kenmerken van bijvoorbeeld de inrichting van het toezicht of de vennootschapswetgeving kunnen hierop een uitzondering vormen. Verschillen in de nationale implementatie en toepassing van Europese regels kunnen het gelijke speelveld verstoren, bijvoorbeeld omdat zij additionele lasten voor de financiële sector veroorzaken en ruimte geven voor toezichtarbitrage en beleidsconcurrentie.

⁵ Zie ook de [position paper](#) van DNB en de AFM over de kapitaalmarktenunie.

Vooruitkijkend toezicht

Ambitie

- DNB anticipeert tijdig op nieuwe ontwikkelingen die van belang zijn voor ons toezicht, door onderzoek en analyse, dialoog met de sector en samenleving, en het ondernemen van actie.

DNB anticipeert op nieuwe ontwikkelingen. De maatschappij mag verwachten dat DNB tijdig ontwikkelingen en risico's signaleert en agendeert. DNB volgt financieel-economische ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de risico's van instellingen en we stellen vast op welke wijze wij hier toezicht op kunnen houden. Wanneer ontwikkelingen potentieel impact hebben op de financiële soliditeit, betrouwbaarheid en stabiliteit van de sector, rechtvaardigt dat nader onderzoek en analyse. Wanneer dat onderzoek zorgen oplevert en er een instrumentarium is om in te grijpen, dan zetten we dat in. Wanneer nieuwe ontwikkelingen nog onvoldoende door het bestaande toezichtinstrumentarium worden gedekt, maar wel binnen het mandaat van DNB vallen, dan kan DNB in publieks-uitingen voor deze ontwikkelingen waarschuwen. Ook kan de sector worden aangespoord om dergelijke nieuwe risico's zelf te adresseren. Waar passend vult DNB bestaande open normen nader in (zie hierna). DNB agendeert dergelijke ontwikkelingen geregeld ook Europees en nationaal en vraagt soms de wetgever om wet- en regelgeving aan te passen.

DNB heeft een goede basis om veranderende maatschappelijke normen en de toekomstgerichtheid van bedrijfsmodellen in dialoog aan de orde te stellen. DNB staat open en betrokken in de maatschappij. Wij hebben oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en de impact daarvan op de financiële sector. Zeker in de fase waarin normering nog in ontwikkeling is,

vindt DNB het belangrijk dat instellingen de vrijheid voelen om met de toezichthouder in gesprek te gaan. We gaan hiertoe de dialoog aan, zowel met de sector als met maatschappelijke groepen. Dat doen we op thema's zoals toegankelijkheid van financiële diensten en solidariteit in verzekeringen. DNB geeft ook ruimte aan innovatie in de financiële sector, binnen de grenzen van het wettelijk kader (zie ook [Focusgebieden van het toezicht](#)).

Open normen en guidance

Ambitie

- De guidance die DNB biedt ten aanzien van open normen is transparant en na consultatie van de sector tot stand gekomen. De guidance is actueel en biedt duidelijkheid over hoe instellingen open normen kunnen invullen.

Open normen maken wetgeving meer toekomstbestendig en minder rigide. Open normen bieden instellingen de ruimte om hun wettelijke verplichtingen in te vullen op een manier die past bij hun bedrijfsvoering en risico's. DNB houdt toezicht op de naleving van open normen, rekening houdend met de verschillende manieren waarop instellingen hieraan kunnen voldoen. Open normen vormen ook een uitdaging voor instellingen, omdat ze vragen kunnen oproepen over een juiste toepassing van wet- en regelgeving. Waar nuttig geeft DNB 'guidance' in de vorm van beleids-uitingen: beleidsregels, Q&A, Good practices.⁶ Als in een wet is opgenomen dat DNB nadere regels vaststelt, publiceert DNB zogenoemde toezicht-houdersregelingen. Aangezien regelgeving veelal een Europese oorsprong heeft, komt er vaak guidance op Europees niveau en niet van DNB. DNB streeft er naar dat het geheel van Europese en nationale uitingen goed te overzien is voor instellingen en een logisch samenhangend geheel vormt.

⁶ Zie voor uitleg over de verschillende vormen: [Leeswijzer beleidsuitingen DNB](#).

DNB geeft waar nodig guidance aan de sector om duidelijkheid te bieden over hoe instellingen open normen kunnen invullen. Daarbij wordt altijd expliciet aangegeven dat deze guidance niet bindend is voor instellingen, en dat instellingen de ruimte hebben om de norm anders in te vullen. Guidance wordt in beginsel vóór vaststelling ter publieke consultatie voorgelegd.⁷ De resultaten en de reactie van DNB worden in een feedback-statement gepubliceerd. DNB gebruikt de guidance om het gesprek met instellingen aan te gaan, maar hanteert deze guidance niet als regels waaraan voldaan *moet* worden. Wanneer instellingen het idee hebben dat dat wel gebeurt, mogen ze DNB hierop aanspreken. Guidance moet zo actueel mogelijk blijven. Daarom worden guidance-documenten periodiek geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd. DNB gaat hierover frequent in dialoog met de sector.

Financiële instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop zij voldoen aan wet- en regelgeving. Guidance kan instellingen ondersteunen om zorgvuldig om te gaan met open normen, al zullen instellingen ook zelf met de open normen aan de slag moeten gaan. Guidance geeft richting, maar instellingen mogen hiervan afwijken. Sommige instellingen willen een *safe haven*, andere instellingen willen juist zelf methoden ontwikkelen waarmee zij naar eigen inzicht efficiënter en/of effectiever invulling geven aan de wet- en regelgeving. Voor beide benaderingen is ruimte.

Waar instellingen zelf een open norm invullen, dienen ze goed te onderbouwen waarom hun aanpak voldoende invulling geeft aan de norm. DNB kan vooraf geen volledige zekerheid geven of een bepaalde invulling voldoet. Wel kan DNB een inhoudelijk gesprek aangaan, bijvoorbeeld via de brancheorganisaties. Er is daarbij ook ruimte voor een meer collectieve invulling van open normen door instellingen, via die brancheorganisaties, eventueel met betrokkenheid van DNB. Een voorbeeld zijn

de NVB-standaarden voor het anti-witwasbeleid.⁸ Instellingen zijn hier niet aan gebonden, maar dergelijke standaarden kunnen instellingen wel houvast bieden.

Effectieve normhandhaving

Ambitie

- We treden effectief op tegen overtredingen van wet- en regelgeving met inzet van onze interventie- en handhavingsinstrumenten.

Bij ons toezicht ligt het accent primair op preventie. De naleving van wet- en regelgeving en het behoud van publiek vertrouwen is allereerst een taak van financiële instellingen zelf. Als toezichthouder ziet DNB hierop toe en stuurt erop aan dat risico's in kaart worden gebracht en adequaat worden beheerst.

DNB treedt op zodra we een overtreding vaststellen, we gedogen niet. Als wij vaststellen dat de geldende prudentiële eisen, integriteitseisen of markttoetredingseisen niet worden nageleefd, zullen we interveniëren. Met het oog op de gelimiteerde capaciteit stelt DNB wel risicogebaseerd prioriteiten in de handhaving.

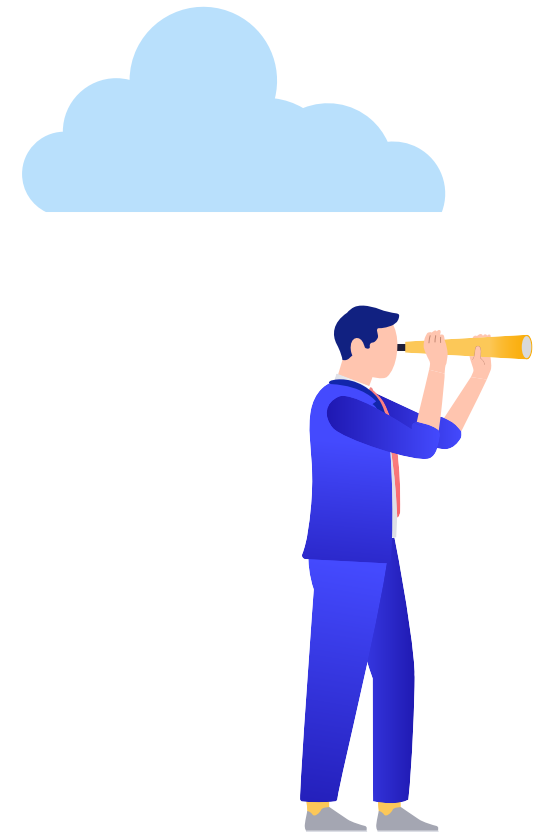
DNB treedt op tegen overtredingen van wet- en regelgeving, door effectieve interventies en inzet van handhavingsinstrumenten. Naar gelang de aard en omvang van het risico en/of het niet-normconforme gedrag van een financiële instelling daartoe aanleiding geeft, zal het toezicht gepaard gaan met interventie en handhaving. Met oog voor de specifieke situatie en het niet-normconforme gedrag, bepaalt DNB

⁷ DNB consulteert toezichthouderregelingen en beleidsregels altijd. DNB consulteert Q&A's en *good practices* in beginsel ook; afhankelijk van het belang en de impact van de uiting kan hiervan incidenteel worden afgezien.

⁸ [Een meer risicogebaseerd klantonderzoek \(nvb.nl\)](#).

de interventiestrategie op basis van het handhavingsbeleid.⁹ Welke maatregel(en) we inzetten en de wijze waarop, hangt onder andere af van de ernst en verwijtbaarheid van de situatie en de nalevingshouding van de instelling.

In de handhaving kan DNB maatregelen inzetten gericht op de beëindiging van de overtreding (herstel) alsook maatregelen met een bestraffend karakter (punitief). Per situatie bepalen we welk handhavingsinstrument het meest effectief is om het doel te bereiken. Het optreden van DNB is primair gericht op het bevorderen van norm-conform gedrag (bijvoorbeeld via het geven van een aanwijzing), maar kan ook een bestraffend karakter hebben (bijvoorbeeld via het opleggen van een bestuurlijke boete). Op deze wijze zorgen we allereerst dat de overtreding wordt beëindigd, maar waar nodig ook dat de overtreder wordt bestraft voor de begane overtreding. Indien een maatregel wordt gepubliceerd, heeft deze ook een sectorbreed preventief effect.

⁹ [Handhavingsbeleid DNB en AFM.](#)

Box 1 De Nederlandse financiële sector

Financiële dienstverlening vormt een integraal onderdeel van onze samenleving. Financiële instellingen zorgen bijvoorbeeld dat consumenten geld kunnen lenen voor een woning en dat bedrijven kunnen investeren. Daarnaast helpen financiële instellingen bij het afdekken van risico's en stellen werknemers en ondernemers in staat om te sparen voor hun oude dag. Ook draagt de financiële sector bij aan de borging van publieke belangen, bijvoorbeeld door financieel-economische criminaliteit tegen te gaan en de transitie naar een duurzame economie te faciliteren. De gezamenlijke activa van Nederlandse banken, verzekeraars en pensioenfondsen beslaan circa 5 keer het Nederlandse BBP. De financiële sector heeft daarmee een onmisbare rol in de Nederlandse economie.

Sinds de financiële crisis van 2008 zijn er ingrijpende hervormingen geweest van de financiële regelgeving en het toezicht. Voor alle sectoren zijn nieuwe of verder ontwikkelde (veelal Europese) wettelijke kaders geïntroduceerd. Banken moeten bijvoorbeeld aanmerkelijk hogere buffers aanhouden, zowel op het gebied van kapitaal als liquiditeit. Helaas wordt het sluitstuk van deze hervormingen (Basel III) in Europa in afgezwakte vorm doorgevoerd, waardoor inzet voor versterking van het bancaire raamwerk nodig blijft. Voor verzekeraars trad in 2016 het risicogebaseerde Solvency II-raamwerk in werking, dat de al bestaande kwantitatieve kapitaaleisen en kwalitatieve eisen aan de bedrijfsvoering uitbreidde. Daarnaast worden regelmatig stresstesten uitgevoerd bij banken, verzekeraars en pensioenfondsen om de weerbaarheid in kaart te brengen en vroegtijdig gepaste maatregelen te nemen.

DNB heeft ook meer mogelijkheden gekregen om met macro-prudentiële instrumenten in te grijpen als systeemrisico's toenemen, bijvoorbeeld door aanvullende kapitaaleisen op te leggen aan systeem-relevante banken bovenop de 'reguliere' (microprudentiële) kapitaaleisen. Daarnaast is het toezicht op de Europese banken gecentraliseerd bij de Europese Centrale Bank (ECB)¹⁰, zijn de drie Europese Toezicht-houdende Autoriteiten opgericht¹¹ en zien we grote toegevoegde waarde in de komst van de Europese toezichthouder AMLA, die zich zal richten op het toezicht op het tegengaan van witwassen en terrorismefinanciering.

Nederland heeft een weerbare financiële sector in internationaal perspectief. Eens in de vijf jaar analyseert het Internationaal Monetair Fonds (IMF) via het *Financial Sector Assessment Program* (FSAP) de Nederlandse financiële sector uitgebreid. De analyse focust op de weerbaarheid van de financiële sector, de kwaliteit van het regelgevend kader, het toezichtkader en de mogelijkheden die er zijn om een financiële crisis te beheersen en mitigeren. Uit de in 2024 uitgevoerde FSAP bleek dat de Nederlandse financiële instellingen over het algemeen bestand zijn tegen negatieve economische en klimaat-gerelateerde scenario's. Ook concludeerde het IMF dat de toezicht-aanpak in Nederland over het algemeen goed doordacht is en risicogebaseerd wordt ingevuld.¹²

¹⁰ De ECB voert direct toezicht uit op de grote banken, en indirect toezicht op de kleine banken. DNB voert het directe toezicht uit op de kleine Nederlandse banken.

¹¹ Het betreft de European Banking Authority (EBA), de European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) en de European Securities and Markets Authority (ESMA).

¹² Zie IMF: [Nederlandse economie en financiële sector staan er goed voor](#).

Focusgebieden van het toezicht

Focusgebieden van het toezicht

DNB heeft voor de komende jaren drie focusgebieden voor het toezicht vastgesteld. Deze worden hier besproken.

Een proactieve houding en intensieve samenwerking zijn nodig om de risico's die voortvloeien uit geopolitieke ontwikkelingen te beheersen

Ambities

- Financiële instellingen identificeren proactief geopolitieke risico's en beheersen deze integraal.
- De weerbaarheid van financiële instellingen tegen geopolitieke risico's wordt vergroot door krachtige publiek-private en Europese samenwerking.

Het geopolitieke klimaat is de afgelopen jaren aanmerkelijk guurder geworden.¹³ De tijd waarin gunstig gezinde internationale betrekkingen voor Nederland en Europa een vanzelfsprekendheid vormden, is voorbij. In deze guurdere geopolitieke omgeving krijgen conflicten tussen landen en regio's vaker een hybride karakter. Zo worden handelsbelemmeringen en industriepolitieke maatregelen ingezet om strategische sectoren te beschermen. Cyberaanvallen door statelijke actoren zijn het nieuwe normaal geworden. Ook is sprake van een groeiend aantal financiële sancties die met name westerse overheden opleggen aan andere landen. De toegang tot de internationale financiële infrastructuur en financiële dienstverlening wordt daarbij in toenemende mate als drukmiddel ingezet (de zogenoemde *weaponisation of finance*).

¹³ Zie ook: [Weerbaar in een gure wereld](#).

Geopolitieke ontwikkelingen hebben via verschillende kanalen impact op financiële instellingen en de macro-economische omgeving waarin zij actief zijn. Zo zijn geopolitieke risico's met een hoge mate van onzekerheid omgeven waardoor de kans op nieuwe, onverwachte schokken toeneemt. Instellingen ondervinden onder andere gevolgen via blootstellingen op bedrijven die gevoelig zijn voor verstoringen in mondiale toeleveringsketens en beleggingen in potentieel kwetsbare jurisdicties. Ook kunnen zij te maken krijgen met moedwillig veroorzaakte digitale of fysieke verstoringen in de eigen bedrijfsprocessen of die van kritieke toeleveranciers. Of getroffen worden door sancties. Geopolitieke spanningen vormen zo een potentiële bron van verschillende risico's, zoals inflatie-, krediet-, markt-, liquiditeits- en operationele risico's, waaraan instellingen blootstaan.

Het is belangrijk dat financiële instellingen geopolitieke risico's integraal in hun risicomanagement verankeren, aangezien geopolitieke ontwikkelingen via uiteenlopende en elkaar in potentie versterkende kanalen instellingen kunnen raken. Dit vergt alertheid en anticiperen op hoe geopolitieke risico's in financiële en niet-financiële risico's kunnen resulteren. Geopolitieke risico's vormen de komende jaren een belangrijk aandachtsgebied in het toezicht en DNB zal instellingen dan ook uitdagen op de wijze waarop zij deze risico's identificeren en beheersen.

Vergroten van de weerbaarheid vergt niet alleen stappen van financiële instellingen en het bredere bedrijfsleven, maar ook intensieve Europese en publiek-private samenwerking. Financiële instellingen moeten, net als andere bedrijven, hun risicomanagement op orde brengen en preventieve en mitigerende maatregelen treffen om de continuïteit van hun dienstverlening te kunnen borgen. Om de weerbaarheid van de samenleving als geheel te verhogen moeten publieke en private partijen daarnaast intensief samenwerken. Zo helpt het tijdig en breed delen van informatie over ontwikkelingen om cyberdreigingen scherper in het vizier te krijgen. Tot slot vraagt het guurere geopolitieke klimaat om intensieve Europese samenwerking. Zo draagt harmonisering van het sanctiebeleid bij aan een gelijk speelveld tussen instellingen en vergemakkelijkt het sanctienaleving voor instellingen die in meerdere lidstaten actief zijn.

De impact van technologische vernieuwing op de financiële sector vereist een innovatieve en wendbare financiële sector

Ambitie

- Een innovatieve en wendbare financiële sector die inspeelt op de veranderende omgeving, de kansen van technologische ontwikkelingen ten volste benut en de risico's adequaat beheerst, mede door de volledige, consistente en tijdige implementatie van de AI-verordening, MiCAR, en (indien het wetsvoorstel wordt aangenomen) FIDA.

Innovatie is essentieel voor een gezonde markteconomie. Alleen door voortdurend te vernieuwen, kan de financiële sector blijvend voorzien in de behoefte van zijn klanten. Technologische ontwikkelingen kunnen daarbij in korte tijd een grote impact hebben op de manier van werken of de dienstverlening aan klanten.

DNB zal innovatie in de financiële sector accommoderen, maar wel binnen de grenzen van de wet en met scherp zicht op de risico's die kunnen ontstaan. Het is daarbij van belang een afweging te maken tussen enerzijds ruimte geven aan innovatie (accommoderen) en anderzijds het mitigeren van potentiële risico's (beschermen). Het vinden van de juiste balans daarin wint aan belang doordat nieuwe innovatieve partijen toetreden en door de ontwikkeling van nieuwe regelgeving om kaders te stellen voor technologische ontwikkelingen. DNB treedt in het toezicht transparant en consistent op, om een gelijk speelveld te waarborgen. Mogelijke risico's voor een integere en beheerste bedrijfsvoering, financiële soliditeit en stabiliteit wegen we daarvoor af tegen potentiële voordelen voor bijvoorbeeld het niveau van financiële dienstverlening, de toegankelijkheid van financiële diensten, verduurzaming van het financiële systeem en de concurrentiekracht van de sector. DNB biedt geen door DNB gecontroleerde omgeving aan waarbinnen regelgeving tijdelijk opzij wordt gezet (regulatory sandbox): daar bestaat wettelijk geen ruimte voor.

Het is belangrijk dat instellingen aandacht hebben voor hun wendbaarheid. Het financiële landschap is aan verandering onderhevig en wordt daarbij beïnvloed door verschillende, vaak externe factoren. Onvoldoende wendbaarheid kan negatieve gevolgen hebben voor de soliditeit van een financiële instelling en de continuïteit van de dienstverlening. Dit vraagt onder andere dat instellingen de impact van het veranderende concurrentielandschap, de houdbaarheid van het bedrijfsmodel, en de beheersing van risico's in de uitbestedingsketen monitoren. In de bestuurslagen dient voldoende kennis van digitalisering geborgd te worden, en daarmee ook de impact van digitalisering op de klassieke prudentiële risico's zoals liquiditeit.

DNB blijft aandacht houden voor ontwikkelingen op het gebied van *Distributed Ledger Technologie (DLT)*. DLT wordt gekenmerkt door een gedecentraliseerde en transparante vastlegging van transacties. Het vormt een belangrijke basis voor innovaties zoals cryptoactiva en andere vormen van tokenisatie, de Metaverse, *decentralised finance* en Web 3.0. Het gebruik van DLT in de traditionele financiële sectoren is vooralsnog beperkt, maar kan een impuls krijgen door het wettelijke kader dat de *Markets in Crypto-Assets Regulation* (MiCAR) hiervoor schept. Aanbieders van cryptoactiva (met gebruik van DLT opgeslagen digitale waarden) en daaraan verbonden diensten komen hierdoor onder financieel toezicht te staan. Zogenoemde activagerelateerde tokens en e-money tokens, ook wel 'stable coins' genoemd, komen onder prudentieel toezicht van DNB. Gegeven het inherent grensoverschrijdende karakter van cryptoactiva, zal DNB in het toezicht op MiCAR nauw samenwerken met de Europese Bankautoriteit (EBA) en nationale toezichthouders in andere Europese landen. Op deze wijze wordt een gelijk speelveld bevorderd.

DNB speelt in op de uitdagingen die de opmars van AI in de financiële sector meebrengt.¹⁴ AI brengt naast substantiële kansen ook risico's met zich mee. Enerzijds kan AI leiden tot betere dienstverlening voor klanten, meer gepersonaliseerde producten, en biedt het instellingen de kans om inkomsten te verhogen en kosten te verlagen. Anderzijds zijn er risico's, onder andere op het gebied van datakwaliteit, gegevensbescherming, uitlegbaarheid, incorrecte resultaten, discriminatie en uitsluiting. Ook kan een hoge(re) mate van afhankelijkheid van derde partijen leiden tot concentratierisico's en systeemrisico's. DNB zal aandacht hebben voor de verantwoorde inzet van AI door de sector. DNB zal naar verwachting ook samen met de AFM de rol van markttoezichtautoriteit op grond van de AI-verordening op zich nemen, voor zover het gaat om AI-toepassingen gerelateerd aan financiële dienstverlening.

Open Finance kan een positief effect hebben op financiële inclusie. Om dit te bevorderen stimuleert DNB innovatie en waarborgt DNB een *level playing field*. Open finance biedt klanten de mogelijkheid om betere financiële dienstverlening te verkrijgen door hun financiële klantgegevens te delen met andere instellingen. Daarbij dienen de risico's, zoals privacy- en veiligheidsrisico's, te worden gemitigeerd. Het wetsvoorstel *Financial Data Access regulation* (FIDA) van de Europese Commissie creëert de mogelijkheid voor EU-burgers en rechtspersonen om na toestemming hun financiële data te delen met derde partijen. Hierdoor kunnen consumenten bijvoorbeeld toegang krijgen tot uitgebreide diensten om meer financieel inzicht te krijgen. Hierbij is het wel een vereiste dat de dienstverlening betrouwbaar is en dat toegang tot data van instellingen rechtmatig is.

¹⁴ Zie AFM en DNB - [De impact van AI op de financiële sector en het toezicht](#).

Toenemende dreigingen vragen om extra aandacht voor de cyberweerbaarheid van de financiële sector

Ambitie

- Het digitale financieel landschap is veiliger doordat de financiële sector en zijn gehele keten van ICT-dienstverleners hun weerbaarheid tegen cyberdreigingen en veerkracht hebben vergroot, mede door de volledige, consistente en tijdige implementatie van DORA.

Door verdergaande digitalisering, langere uitbestedingsketens, onderlinge verbondenheid en een complexer dreigingslandschap staan financiële instellingen meer dan ooit bloot aan cyberrisico's. Belangrijke cyberrisico's voor financiële instellingen zijn onder andere *ransomware* ('gijzelsoftware'), uitval van systemen of ongeautoriseerde toegang tot systemen door aanvallen op ICT-dienstverleners, geavanceerde *phishing* met gebruik van AI en het gebruik van insiders door criminelen en statelijke actoren. Deze risico's veranderen voortdurend: cybercriminelen ontwikkelen nieuwe strategieën en zoeken doorlopend naar de zwakste plek in de verdediging.

DNB zal de aandacht voor de cyberweerbaarheid van financiële instellingen verder uitbreiden. DNB heeft al ruim 10 jaar specialistische teams die toezicht houden op de beheersing van cyberrisico's in de financiële sector. DNB houdt daarbij toezicht op de door instellingen genomen maatregelen en bevordert kennisdeling. Het is belangrijk dat instellingen hun weerbaarheid tegen geavanceerde cyberaanvallen testen en cybercrisisoefeningen uitvoeren.¹⁵ Zowel om sterke en zwakke punten in de verdediging te identificeren, als om te leren hoe processen na een aanval snel hersteld kunnen worden. De naleving van de *Digital Operational*

Resilience Act (DORA) zal de komende jaren de nodige toezichtaandacht krijgen. DORA bevat bindende regels om de cyberweerbaarheid van de financiële sector te vergroten. Financiële instellingen worden onder andere geacht ICT-gerelateerde incidenten te melden en dienen een register bij te houden met uitbestedingen naar ICT-dienstverleners. Hierdoor ontstaat beter inzicht in de (concentratie)risico's bij ICT-dienstverleners en kunnen deze effectiever en efficiënter beheerst worden. Ook zal DNB bijdragen aan het Europese *oversight* op de grootste ICT-dienstverleners aan de financiële sector. Met het *oversight* worden de systeemrisico's geadresseerd die voortvloeien uit de blootstelling van de financiële sector aan een beperkt aantal kritieke ICT-dienstverleners.

Bij uitbesteding blijven instellingen verantwoordelijk voor de risico's en compliance met wet- en regelgeving in de gehele keten. De afgelopen jaren zijn uitbestedingsrisico's toegenomen als gevolg van bijvoorbeeld de sterke concentratie van ICT-diensten bij een beperkt aantal derde dienstverleners. Zo kunnen problemen bij één ICT-dienstverlener zich op grote schaal in de financiële sector manifesteren met mogelijke gevolgen voor de financiële stabiliteit. Zo is het gebruik van clouddiensten in de financiële sector wereldwijd sterk toegenomen, maar is de markt goeddeels verdeeld tussen drie grote clouddienstverleners. Ook ziet DNB bijvoorbeeld een concentratie van uitbesteding bij enkele aanbieders van AI-applicaties. Als gevolg daarvan kunnen potentiële gebreken, (continuïteits)problemen of onjuistheden in de modellen van deze aanbieders zich bij veel instellingen tegelijkertijd voordoen. Het is belangrijk dat de financiële sector zijn afhankelijkheidsrisico's beheerst. Nog te vaak hebben instellingen geen mogelijkheid om snel over te stappen naar een andere leverancier als de continuïteit van een bestaande leverancier niet meer naar behoren is. Dit geldt des te meer als de externe leveranciers worden gebruikt voor kernprocessen.

¹⁵ Bijvoorbeeld door middel van zogenaamde *Threat-Led Penetration Tests* of het verwante TIBER-EU raamwerk.

In de toekomst kan *quantum computing* gevolgen hebben voor de veiligheid van de financiële dienstverlening. De toepassingsgebieden van quantum computing (waarbij gebruik wordt gemaakt van quantumcomputers met heel veel rekenkracht) zijn nog ongewis en daarmee ook de mogelijke impact. DNB zal de komende jaren de ontwikkelingen monitoren en zo de kans op een disruptieve impact in de gaten houden. Quantum computing kan naar verwachting impact hebben op de vertrouwelijkheid van klantdata, de continuïteit van vitale systemen en de beveiliging van het betalingsverkeer. Ook van instellingen verwacht DNB dat zij de ontwikkelingen nauwgezet monitoren en waar nodig actie ondernemen om hun systemen en processen verder te beveiligen, waaronder de transitie naar *post-quantum* encryptie-standaarden.

Box 2 Overgang naar het nieuwe pensioenstelsel

Op 1 juli 2023 trad de Wet toekomst pensioenen (WTP) in werking. Daarmee werd het startschot gegeven voor de grootste financiële operatie in de geschiedenis van het Nederlandse pensioenstelsel: het invaren van potentieel 1500 miljard euro in het nieuwe stelsel. Deze hervorming moet het pensioenstelsel klaarmaken voor de toekomst, door beter aan te sluiten op de ontwikkelingen in de samenleving en arbeidsmarkt. De WTP kreeg de afgelopen jaren al veel aandacht van DNB en dat zal ook de komende jaren zo blijven.

De transitie is inmiddels in volle gang. Het betreft een transitie die alle kernprocessen raakt en daarom veel van de sector vraagt. DNB streeft naar een soepele, beheerste en evenwichtige overgang naar het nieuwe stelsel. Daartoe heeft DNB veelvuldig contact met de sector en zorgen we ook voor relevante informatie door onder andere seminars, nieuwsbrieven en de publicatie van Q&A's en *Factsheets*.

De transitie vraagt ook veel van DNB. Zo verwachten we circa 145 invaarmeldingen te moeten beoordelen. De beoogde invaardatum van veel invarende pensioenfondsen is inmiddels naar achteren verschoven, een beperkt aantal fondsen en kringen kiest nog voor invaren in 2025. Het grootste deel van de invarende fondsen/kringen verwacht in 2026 in te varen, een kleiner deel in 2027 en 2028. DNB anticipeert hierop. We hebben extra medewerkers aangetrokken en zullen werken in gespecialiseerde teams om de invaarbeoordelingen zorgvuldig en tijdig te kunnen doen. Zo zetten we erop in om, in nauw contact met de sector, de transitie zo soepel en beheerst mogelijk te laten verlopen.

Verankering in het
reguliere toezicht

Verankering in het reguliere toezicht

De afgelopen jaren hebben verschillende thema's binnen het toezicht van DNB extra aandacht gekregen. Inmiddels zijn deze thema's in een stabielere vaarwater gekomen en (worden ze) verankerd in ons reguliere toezicht. Deze thema's en ambities worden hier toegelicht.

De aanpak van financieel-economische criminaliteit wordt efficiënter en effectiever ingevuld

Ambities

- Financiële instellingen hebben een risicogebaseerde aanpak van witwassen en terrorismefinanciering bereikt, waarbij hoge risico's worden geadresseerd, en klanten met lage risico's niet onnodig worden belast en toegang tot het financiële systeem voor alle groepen burgers in de maatschappij wordt geborgd.
- Zowel nationaal als in Europees verband draagt DNB bij aan het effectief tegengaan van financieel-economische criminaliteit door een risicogebaseerde en innovatieve toezichtaanpak.

Financiële instellingen hebben hun inspanningen om witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan aanzienlijk vergroot. Integriteit is een voorwaarde voor een gezond en betrouwbaar financieel stelsel. Daarbij hoort dat financiële instellingen bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van financieel-economische criminaliteit. De afgelopen jaren hebben veel financiële instellingen hun beleid en maatregelen rondom het voorkomen

van witwassen en terrorismefinanciering aangescherpt. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet, zien we ook dat diverse instellingen nog een weg te gaan hebben voordat ze de poortwachtersfunctie op orde hebben.

De weg naar een meer risicogebaseerd en daardoor efficiënter en effectiever tegengaan van financieel-economische criminaliteit is ingezet. Mede als opvolging van het DNB-rapport 'Van herstel naar balans'¹⁶ en evaluaties van de Financial Action Task Force (FATF)¹⁷ en de Europese Bankautoriteit (EBA), hebben zowel DNB als de sector verdere voortgang geboekt in het tegengaan van financieel-economische criminaliteit. Hierbij is in het bijzonder aandacht geweest voor het beter invullen van de risicogebaseerde verplichtingen van de financiële sector bij het voorkomen en bestrijden van financieel-economische criminaliteit. DNB heeft hiertoe de Q&A's en Good Practices Wwft uitgebracht.¹⁸ De bankensector heeft de risicogebaseerde toepassing van de Wwft (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme) verder uitgewerkt in de vorm van *NVB Standaarden*.¹⁹

DNB verwacht dat instellingen de uitvoering van de poortwachtersrol baseren op een scherpe risicoanalyse. Een instelling stemt haar cliënten-onderzoek aantoonbaar af op de risico's voor witwassen of financieren van terrorisme van elk type cliënt, zakelijke relatie, product of transactie. Waar risico's hoog zijn is meer onderzoek nodig, waar risico's laag zijn minder. Een daadwerkelijk risicogebaseerde aanpak zorgt dat instellingen de capaciteit hebben om waar de risico's hoger zijn nader onderzoek te doen en aanvullende maatregelen te nemen zonder altijd direct van een klant afscheid te nemen of klanten te weigeren. Hierdoor kan worden voor-

¹⁶ [Van herstel naar balans](#).

¹⁷ [Mutual evaluation report The Netherlands \(FATF\)](#).

¹⁸ [DNB Q&As en Good & Practices Wwft](#). Deze vervangen de oude Leidraad Wwft & Sanctiewet.

¹⁹ [Een meer risicogebaseerd klantonderzoek \(nvb.nl\)](#).

komen dat klanten de toegang tot bancaire dienstverlening en het financiële stelsel onnodig wordt belemmerd. Een meer risicogebaseerde aanpak betekent ook dat instellingen minder doen waar dat kan, zoals minder uitgebreid gegevens uitvragen van individuele klanten waarvan het risico laag is. DNB stimuleert dat financiële instellingen digitale innovaties toepassen ter ondersteuning van hun risicobeoordeling.

DNB verwacht van instellingen dat zij cliëntenonderzoek uitvoeren met aandacht voor de bescherming van vertrouwelijke (persoons)gegevens en de borging van de toegang tot het financiële systeem voor iedereen.

Adequate bescherming van de privacy en veiligheid van persoonsgegevens die moeten worden verzameld, is een belangrijke waarborg bij het goed uitvoeren van cliëntenonderzoek. DNB werkt samen met de Autoriteit Persoonsgegevens om te zorgen dat financiële instellingen zich daarvan bewust zijn en hun onderzoek met de juiste waarborgen inrichten. DNB zet zich daarnaast in voor een financieel systeem dat niet alleen toegankelijk is, maar ook inclusief: het systeem moet werken voor alle groepen burgers in de maatschappij. Uit onderzoek blijkt dat groepen burgers discriminatie ervaren in hun contacten met banken, voornamelijk in het kader van het klant- en transactieonderzoek dat banken verplicht uitvoeren uit hoofde van de Wwft.²⁰ Ook bij toepassing van de Sanctiewet zijn gevallen van discriminatie gemeld. Het is belangrijk dat in de uitvoering van cliëntenonderzoek wordt tegengegaan dat de klant wordt gediscrimineerd of zich gediscrimineerd voelt. Financiële instellingen kunnen hiervoor zorgen door passende maatregelen te nemen op het gebied van onder meer detectie, training en beleid.

Publiek-private samenwerking door het uitwisselen van informatie en het delen van kennis en ervaring is van belang bij het voorkomen en bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering.

DNB blijft zich inzetten voor deze samenwerking en draagt bij daar waar dat vanuit ons mandaat het meest effectief kan zijn. Wanneer alle ketenpartners – marktpartijen, toezichthouders, opsporingsinstanties en de wetgever – hun specifieke kennis en ervaring delen, wordt de hele keten effectiever. DNB wees er daarnaast al eerder op dat de effectiviteit mogelijk ook kan worden verhoogd door instellingen transacties pas te laten melden wanneer die als 'verdacht' kwalificeren en niet al wanneer die 'ongebruikelijk' zijn.²¹

DNB zet in Europees verband in op een risicogebaseerde en innovatieve toezichtaanpak in Europa, en een betere werking van de keten van toezicht en opsporing.

In Europees verband is er een nieuw antiwitwasraamwerk tot stand gekomen, dat het toezicht op het voorkomen en bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering een sterker Europees accent zal geven. Dit raamwerk zal in 2027 in werking treden. Er is een nieuwe Europese autoriteit opgericht om witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan, AMLA.²² DNB zal nauw betrokken zijn bij het werk van AMLA.

²⁰ [Tegengaan van discriminatie door banken bij de naleving van de Wwft](#). Zie ook: [Discriminatie door financiële instellingen veelvoorkomend probleem zonder gerichte maatregelen: wat gaat er mis en wat moet er gebeuren?](#) | Verdieping | College voor de Rechten van de Mens.

²¹ Zie ook: [Van herstel naar balans](#).

²² Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism Authority.

De beheersing van duurzaamheidsrisico's wordt verankerd in de processen van financiële instellingen en het reguliere toezicht van DNB

Ambities

- Financiële instellingen hebben een volwassen niveau van beheersing van duurzaamheidsrisico's bereikt en rapporteren robuuste duurzaamheidsdata.
- De beheersing van duurzaamheidsrisico's is volledig ingebed in de toezichtregelgeving en de reguliere toezichtmethodologie van DNB.

Financiële instellingen hebben – mede aan de hand van guidance van DNB en de ECB – voortgang geboekt met de beheersing van duurzaamheidsrisico's. Mondiale maatschappelijke en ecologische uitdagingen, zoals klimaatverandering en het verlies van biodiversiteit, hebben een impact op het Nederlandse financieel-economisch systeem en de financiële sector. Deze uitdagingen vertalen zich naar risico's voor het financiële systeem en voor individuele instellingen. Deze risico's kunnen het gevolg zijn van fysieke schade van klimaatverandering of de aantasting van het milieu. Ze kunnen ook voortkomen uit de transitieprocessen die economie en maatschappij ondergaan, zoals de energietransitie. Veel instellingen hebben klimaat- en milieurisico's al in kaart gebracht. Deze dienen veelal nog nader uitgewerkt te worden in het risicomanagement. Daarbij dragen opgestelde actieplannen van financiële instellingen bij aan risicobeheersing en geven inzicht in de impact van instellingen op hun omgeving.²³ Verdere concretisering en uitvoering van de in de plannen gedefinieerde strategieën is daarvoor wel van belang, mede omdat het niet naleven van vrijwillige actieplannen aanleiding kan zijn tot verhoogde juridische, reputatie- en andere prudentiële risico's.

²³ Hoe dragen klimaatactieplannen eraan bij dat financiële instellingen ook in de toekomst gezond blijven?

²⁴ ESG staat voor environmental, social en governance ofwel milieu, maatschappij en bestuur.

²⁵ De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

²⁶ Het Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

Duurzaamheidsrisico's worden verder ingebed in specifieke wet- en regelgeving. In de afgelopen jaren is het regelgevende kader voor duurzaamheid uitgebreid en zijn klimaatstresstesten ontwikkeld. Banken en verzekeraars zullen op grond van nieuwe Europese regels transitieplannen moeten opstellen met kwantificeerbare doelen. Het financieel toetsingskader voor pensioenfondsen maakt beheersing van risico's in de beleggingsportefeuille ten aanzien van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen (zogenoemde ESG-factoren²⁴) expliciet onderdeel van de vereisten voor een beheerste bedrijfsvoering.

Ook de rapportages van financiële instellingen op het gebied van duurzaamheid hebben gaandeweg een meer verplichtend karakter gekregen. Indicatoren voor ESG-risico's maken deel uit van de rapportages die DNB vraagt om prudentiële risico's te beoordelen. Veel instellingen moeten ook voldoen aan de Europese verordening met betrekking tot informatievoorziening over duurzaamheid²⁵, en aan de richtlijn duurzaamheidsrapportering²⁶. Instellingen zullen aanzienlijke inspanningen moeten verrichten om aan de rapportagevereisten te voldoen en robuuste duurzaamheidsdata op te leveren.

DNB integreert prudentiële klimaat- en milieurisico's volledig in de reguliere toezichtmethodologie en zal handhaven op de naleving.

DNB verankert ESG-factoren in het beoordelingskader dat we hanteren voor financiële instellingen. In de afgelopen jaren was onze inzet als toezichthouder vooral gericht op het aanjagen en stimuleren van de sector, door het geven van guidance en good practices. DNB zal de komende jaren steeds meer nagaan of instellingen de gewekte verwachtingen en verplichtingen naleven en waar nodig op basis van nieuwe regelgeving ook handhaven.

Effectieve sturing op governance en gedrag vraagt aandacht

Ambities

- Financiële instellingen sturen effectief op interne governance en gedragskwesties om grondoorzaken van ernstige problemen te adresseren, de executiekracht te versterken en om te gaan met de uitdagingen die de huidige externe omgeving met zich brengt.
- Aandacht voor governance en gedrag is verankerd in het toezichtproces, ook waar het gaat om andere risicogebieden.

De huidige uitdagende externe omgeving vergt een goede governance die de verandervaardigheid en wendbaarheid van instellingen bevordert.

Instellingen worden naast nieuwe wet- en regelgeving onder andere geconfronteerd met geopolitieke spanningen, verdergaande digitalisering, cyberdreigingen en de klimaattransitie. Het vergt veel (van het leiderschap) van besturen om op deze ontwikkelingen te anticiperen en zichzelf en de organisatie daar op een effectieve en duurzame manier op aan te passen. Naast deze algemene trends geldt voor de pensioensector dat die voor de grootste verandering ooit staat (zie [Box 2: Overgang naar het nieuwe pensioenstelsel](#)). De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel vergt een evenwichtige belangenafweging tussen alle pensioendeelnemers. Om die afweging goed te maken is een goedwerkende governance essentieel, waarin de belangen van alle pensioendeelnemers vertegenwoordigd zijn.

Aandacht voor governance en gedrag vormt een vast onderdeel van onze toezichtaanpak. Bij governance gaat het niet alleen om de wijze waarop een organisatie is ingericht, maar juist ook om het functioneren daarvan in de praktijk, wat zich laat zien in gedrag. Ernstige problemen bij financiële instellingen hebben vaak als een van de grondoorzaken governance- en gedragsaspecten. In ons toezicht besteden we daarom aandacht aan de relatie tussen enerzijds governance en gedrag en anderzijds hardnekkige bevindingen op andere terreinen van het toezicht. Naast bestuurlijke slagkracht vereist een effectieve aanpak van instellingen een analyse van en het acteren op de grondoorzaak om bevindingen op andere terreinen, zoals interne modellen, datakwaliteit en integriteit, duurzaam op te lossen. DNB vraagt, onder andere via bestuurderstoetsingen, aandacht voor de impact van governance en gedrag op het handelen van een instelling. Gedragsinzichten worden ook benut in de mitigatiefase, waar het mede gaat om het beïnvloeden en veranderen van gedrag. Toezichthouders zijn geëquipeerd om signalen van onderliggende governance- en gedragskwesties te herkennen en te duiden, en daar zo nodig effectieve opvolging aan te geven.

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
dnb.nl

Volg ons op:

 LinkedIn

 X

 Instagram

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM